

brez šminke Iz časa v času

Janez Janša, Dušan Jovanović: Spomenik G; koprodukcija Maska in Mestno gledališče ljubljansko

Ana Perne

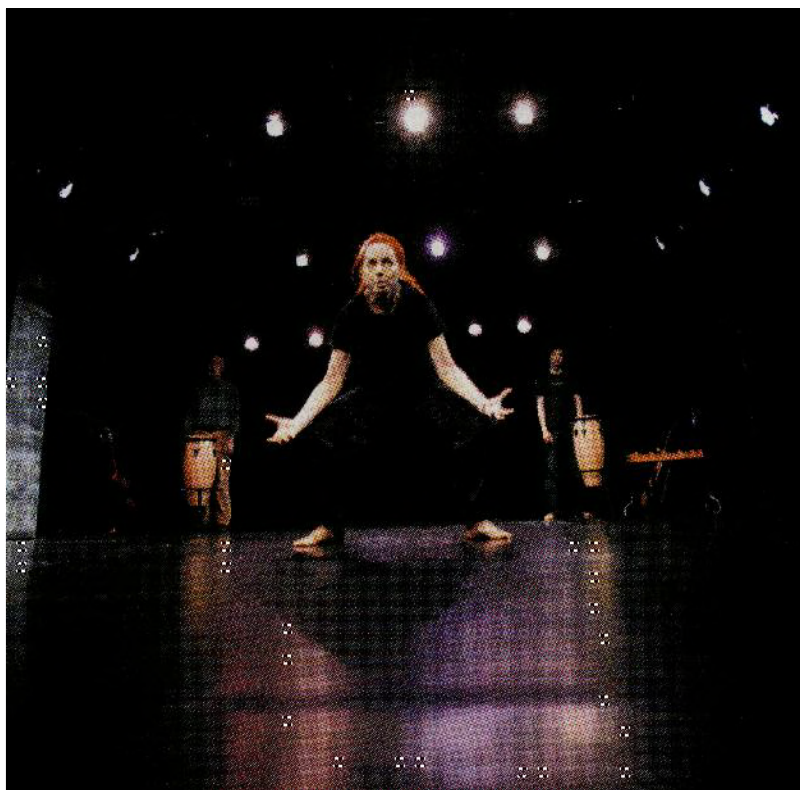
Po Pupilija, papa Pupilo pa Pupilčki (2006) se je sceniski umetnik **Janez Janša** v koprodukciji Maska in MGL lotil še rekonstrukcije Spomenika G – ponovno torej enega izmed odrskih del iz začetnega obdobja ustvarjanja režiserja **Dušana Jovanovića**, a tokrat v skupnem vračanju v čas in črpanju iz njega za soočenje z današnjim. Tokrat tudi brez naslovnega podaljška, ki javnost brž seznanjajo z dejstvom, da gre za rekonstrukcijo, pač pa s pripisom, ki pojasni, da je to rekonstrukcija predstave, nastale v Eksperimentalnem gledališču Glej leta 1972 po motivih Spomenika, satiričnega happeninga **Bojana Štiha**. Morda je razlog za uporabo zgolj izvornega naslova najti prav v dejstvu »dvojne režije«, ki poleg režiserjev (s katerima sodeluje tudi njun asistent in dramaturg **Samo Gosarič**) soočijo se izvajalca originalne uprizoritve z rekonstruktorjema, igralko **Jožico Avbelj** in komponista **Matjaža Jarca** s plesalko **Tejo Reba** in glasbenikom **Boštjanom Naratom**; v poskusu obnovitve originala – ki je sicer že vnaprej podvržen delovanju varljivega spomina in učinkom časovne razdalje – ter vzporednem rekonstruiranju – to pa v izhodišču ne temelji zgolj na ponovni sestavi materiala in njegovi verni obnovi, temveč na neke vrste poskusu mišljenja tega materiala, na začetku katerega resda stoji njegova osvojitve, ki pa se lahko polno uresniči šele po temeljiti notranji razdelavi in tej posledičnem udejanjanju. Gre pravzaprav za gibanje po časovni premici, ki poteka v smeri vračanja, a je obenem močno vpeto v sedanji trenutek, v preteklosti se napaja s položaja sedanjosti.

Časovno stekanje v aktualni čas, torej čas predstave, je pri tokratnem Spomeniku G uresničeno predvsem skozi vzporejanje ženske dvojice: njuno izmenjavanje, povzemanje, upadanje v dejanje, sovpadanje, pa odmikanje v čustvenem iztisnjenju –

na obeh straneh izvedbena polnost, a razlika v energijah, ki ju izvajalki oddajata. Primerjava se seveda neizogibno postavlja, a v ospredju ni tista v intenziteti odrske moči, tudi ne gre zgolj za predstavništvo dveh generacij, pač pa se v prehajanju skozi strukturo trinajstih prizorov izlušči časovna komponenta, ki se poigra s spominom prve in izzove zaznave in sprejem druge, izpostavi lastne sledi in izriše pomanjkanje teh, se telesno preizkuša in poizkuša.

Ta neposredna vzporednost – zaradi katere se tok dogajanja lomi in povečuje vidnost mej v sproti gradnji posameznih segmentov – jo od Pupilije razlikuje, vendar so v dokumentarni naravnosti (ki se odraža tudi v Janševi markirani scenografski zasnovi) ponovno

uporabljeni oziroma na zadnjo steno projicirani delovni zapiski in odlomki iz kritik, ki v svoji težnji k definiranju gledališkega novuma učinkujejo humorno, medtem ko pričnejo izseki iz prvih pridobivati reflektivni značaj. S pomočjo teh projekcij je tudi osvetljena sama izhodiščna osnova in princip dela Spomenika G, nabor dokumentarnega gradiva pa se mestoma pomensko skorajda zveže z nekaterimi besedilnimi elementi (denimo samoto). Tedanje sledenje sebi se zdaj steče v zavestno in torej (tudi s končnim izzivalnim postavljanjem celote pod vprašaj) premišljeno hojo po poti (aktualnih) rekonstrukcijskih praks, v katere sta označitev in namen pravzaprav že integrirana.

Gre za gibanje po časovni premici, za vračanje, ki pa je vpeto v sedanjost.